

Från redaktionen

Jämställdhetsforskning, kvinnovetenskap och forskning kring klass, sexualitet och etnicitet. Det feministiska akademiska fältet har alltid varit stött i utveckling, dess fokus har alltid debatterats. Inte minst under senare år har allt fler feministiska forskare själva börjat ifrågasätta och problematisera genusvetenskapens gränser, faktiska såväl som uttalade. En nyckelfråga har handlat om hur vi breddar forskningsfältet utan att förlora den politiska sprängkraften.

Den nationella genuskonferensen i Umeå senhösten 2002 ställde frågan om vi måste skilja mellan det vetenskapliga arbetet och feministisk emancipation. Kampen för att ge kvinnor tillträde till universitetsvärlden var ju en förutsättning för att institutioner för kvinnooch genusvetenskap överhuvudtaget skulle kunna etableras. Både det politiska och det vetenskapliga är därmed starkt närvarande i den feministiska akademins historia och vardag. I motsats till den rena och objektiva vetenskapens förespråkare, de som påstår sig lämna värderingarna och politik utanför sin forskning, har feminismen ofta teoretiserat maktstruktur-

ernas närvaro och ifrågasatt försök att dölja dem. Frågan är därför inte *om* vetenskap och emancipation hör ihop, utan *hur* de ömsesidigt kan berika varandra.

I det här numret har vi bjudit in ett antal forskare (flera deltog för övrigt på genuskonferensen*) som från olika håll närmar sig genusforskningens gränser, dess begränsningar och möjligheter. Först går Annelie Bränström Öhman, litteraturvetare och Mona Livholts, forskare i socialt arbete, i dialog om det feministiska skrivandets kamp, motstånd – och passioner. Hur skriver man egentligen emancipatoriskt, och är det överhuvudtaget möjligt inom en akademisk kontext?

Från ett annat håll analyserar även litteraturvetaren Lisbeth Larsson det feministiska skrivandet, detta utifrån sitt ämnes genusteoretiska mönstertext framför andra – Virginia Woolfs essä *Ett eget rum*. I den långa rad av teoretiker som använt Woolf för att legitimera vitt skilda perspektiv finner Larsson ett gemensamt, övergripande mål: sökandet efter en fungerande emancipatorisk strategi, ett obligatoriskt lyckligt slut, som samtidigt riskerar att

bli normerande och gör sig blind för den skönlitterära textens komplexitet.

Historikern Sara Edenheim diskuterar i sin artikel så kallade byxroller inom film och teater. Innebär kvinnor klädda i manskläder alltid något subversivt? Med kritisk blick riktad främst mot Tiina Rosenbergs bok *Byxbegär* (Anamma 2000) ifrågasätter Edenheim byxrollernas möjlighet att på allvar utmana heteronormativiteten. Istället förespråkar hon en ny tyngdpunkt i analysen där just byxrollens icke-subversiva funktion erkänns, men där också åskådarens möjlighet till identifikation och medskapande problematiseras.

Under den nya vinjetten *Fönster*, där vi fortsättningsvis kommer att publicera artiklar om pågående forskningsprojekt och introducera ny feministisk teori och debatt, har vi i detta nummer samlat fyra artiklar kring temat gränser. Nina Lykke konstaterar i sin introduktion av intersektionell forskning att det finns en mer eller mindre uttalad konflikt inom genusforskningen mellan att fokusera antingen mångfald eller jämlikhet. Lykke menar att perspektiven

snarare berikar varandra och att genusforskare måste inse hur mycket de har att vinna på att verka för en samexistens.

I de därpå följande texterna får vi en inblick i hur frågan om genusforskningens gränser utmanas i tre doktorandprojekt. I det vardagsnära vetenskapliga arbetet blir frågor om ställningstaganden, utmaningar och urval akut. Hanna Bertilsdotter, som i sitt avhandlingsarbete utforskar olika typer av bi-positioner, understryker att de nödvändiga definitioner forskaren använder och skapar i sitt arbete aldrig får bli totaliserande. Mellanpositioner, som bland andra bisexuella kan sägas inta, faller utanför de entydiga och fasta ramarna. Dessa gränsvandrare rubbar inte bara den heteronormativa ordningen utan destabiliserar även homoforskningen, just genom att vägra "bestämma sig".

Cecilia Åsberg undersöker i sitt projekt populärvetenskapliga berättelser om människans gener. Hennes politisk-teoretiska ram utgörs av Donna Haraways cyborgfigur, som kombinerar feministisk politik och en teknikpositiv grundföreställning med en kraftig dos

vetenskapskritik. Åsberg frågar sig vad rapporteringen kring genforskningen säger om vår människobild. Hur kan feministisk forskning bidra till att kritisera de populärvetenskapliga stereotyperna?

Utifrån ett empiriskt material från tekniska högskolor och verkstadsindustriföretag undersöker Annika Vänje möjligheterna att genom feministiskt förändringsarbete reformera en manlig bastion inifrån. Vad krävs för att uppnå verklig förändring och samtidigt vara noggrant förankrad i den dagliga verksamheten?

Sista ordet i detta nummer får Jenny Bygdén, som i en kort betraktelse över liv, dikt och film låter Edith Södergran och drottning Elizabeth I av England få illustrera könets gränser – och möjligheter.

I och med detta första *Kvt*-nummer från Göteborg övergår tidskriften till ett refereesystem. Det betyder att alla publicerade artiklar har granskats och kommenterats av utomstående

bedömare. För att systemet ska fungera även framgent behöver vi hjälp från fler kompetenta genusforskare. Vill du fungera som extern granskare? Skicka då in namn, adress och forskningsområde till oss så kontaktar vi dig när din expertis behövs.

Till sist vill vi gärna göra reklam för vår nya hemsida, som innehåller information om nya och tidigare nummer, anvisningar för artikel-författare och recensenter samt värdefulla länkar. Klicka in på www.kvt.se!

Åsa Arping & Katarina Leppänen

* Flera av artiklarna i detta nummer är omarbetade versioner av bidrag som framfördes på konferensen "Eman-cipation och vetenskap" i Umeå 23–24 november 2002. Bränström Öhman–Livholts och Lisbeth Larssons bidrag hölls ursprungligen i form av plenarföreläsningar. Hanna Bertilsdotter, Cecilia Åsberg och Annika Vänje diskuterade sina respektive forskningsprojekt i en doktorandpanel som leddes av *Kvt*:s Katarina Leppänen.